

Dr. Weninger Antal:

A nevető ember

Zord időben, kemény hidegben találkoztam vele, az ismeretlenemmel, aki azóta majdnem eszményemmé vált. A Hermina-úton haladtam; a túlföldi járdán hanyagul átvettél sálban, félig kigombolt szürke kabátban, a bánom-is-én gondatlanságára jellemző, mértéktelenül himbálódzó léptekkel jött szembe a középkorú férfi és maga elé nézve nevetett — szívből, hangosan nevetett. Utánanéztem még egy ideig és megállapítottam, hogy kitarátóan, zavartalanul, következetesen végignevetni az utcát.

Még most is előttem van egyébként jelentéktelen, érdektelen arca, amelyet azonban vöröstre gyújtott ki a lángoló, kacagó öröm tüze. Talán bolond volt? — kérdezhetné valaki. Nem, nem lehetett az, mert arcáról leolvastam, hogy valami eszébe jutott, ami humoros volt, talán egy jó vicc, talán egy helyzetkomikum a saját vagy mások életében, egy megjegyzés, hangszól, arcintor, vagy tudom is én mi, tehát a kacagás természetes következménye volt egy lelki csiklandásnak. A bolond ok nélkül, aránytalanul és lehetetlenül nevet. Ez az én emberem tudta, hogy miért nevet és jóleső ernyedéssel, fekezhetetlenül adta át magát a ki-robbanó kacagásnak, amely egyre újabb hullámokat vetve, ismétlődő kitörésekkel rázta meg.

Milyen kevés ma a nevető ember, az őszinte öröme tűzén melegedő és nevetésében lelki derűt sugárzó egyéniségi! Az emberek mogorvák, zordak, kedélytelenek, sőt-tétek. A nevetés stílusa is eltört: a fanyar mosoly, a száj erőltetett és udvarias elhúzása vagy izléste-

len, pórias röhej léptek a nevetés helyébe, a kacaj örökebe, amelyet teljesen elfeledtünk. Az őszinte nevetés egyike a legemberibb vonásoknak és a lelki egészség egyik főtünete. Nevetni kell! Ez kedély-életünk csillogó napsugara, a boldogság és tisztalelkűség zenéje. De nevetni egész lényünkkel kell: a rekeszizom, a hasfalak, a mellkas, nyakizmaink, összes arcvonásaink nevéssenek! A hazug nevetés, a főnök úr rossz viccén és annak még lehetetlenebb előadásán, poengyilkos hangszólján bosszankodva kényszerhahótát előhozni — kellemtelen, rosszkor jött vendéget álmosollyal fogadni — ezek a nevetés elfajulásai, színlelt pótlékai, amelyek mindenkor jogosak lehetnek; az igazán nevető embert azonban a szemén ismerni meg még háremkendő mögöl is kifejezi a szem a nevető lelket! A kényeszermosoly hazug, ellenszenves, szinte visszatartó hölgyeknél, férfiaknál egyaránt; jellemző rá az arcon éktelenkedő, felkiáltó ellenlét: a szájjal tudatos működése, sőt kiszámított, tükrözött tanult elhúzása, a fogak és az íny tolatkodó kiállításai; a többi arc-rész és a szemek részvétel nélkül. Ez az ellentét bántó diszsonanciává fokozódik, ha közben a szemek hideg fénye gyűlöletet, irigységet, gőgöt, lenézést lövell a megmosolygottá. (Jaj, drágám, milyen csodajól áll rajtad ez a kosztum, hehe!) Rokon álnokság ezzel a műbánnal: teljesen hidegen hagy a felebarátunkat ért csapás vagy kellemetlenség, de kötelességszerűen komorra gyűrjük arcvonásainkat, összehúzzuk szájunkat és csóváljuk fejünket.

A röhej lélektana

A műnévetés azonnal felismerhető és egyike a hallgatagon elismert társadalmi hazugságoknak. Sokkal jellemzőbb azonban mai korunkra a másik, durvább véglet, a röhej.

Röhögni annyit tesz, mint lélek nélkül nevetni. A durvaság és kegyetlenség, az embertelen gondolkodás és közönséges állatiasság csak a röhejt ismeri. Frivol és sikamlós, állati mivoltunkat érintő vicceken röhögünk; az emberi humor tisztább megnyilatkozásai és finomabb kiadásai nevetésre ösztönöznek. De a durva embernek, az elfajult és sülyedt gondolkodásnak nem elég erős inger a humor; impulzus és elcsigázottsága erősebb fűszert kíván, mert ahol a öröm ritka ingere, ott szennyes humor, borsos ingerek képesek csak a gyes kedélyt roncsaiból néha felkeltetni. Ez a kor, amely a strást sem akarja ismerni, szükségzerűen elfelejt nevetni is: csak kétségbeesés és röhej, lélektelen fájdalom és lé-

kihüvelyezése. Hej, de igaza volt Plátónak, amikor filozófusokat követelt az államélet vezetésére!

A komor, erőszakos, sofőr-típusú ember kultúrájának végzete. Ahol a kedélyt elnémítják és a nevető embernek ajkára fagyaszadják a mosolyt, ott szörnyű hervadás indul meg. Az ember géppé torzul, kenyerkereső és robotoló, lélektelen, gyökértelen homunkulusszá. Az örömből csak a káröröm marad meg, a nevetésből csak a röhej, a durva, undorító, állati vigyorgás, amely ott kísértett a nagyok vesztőhelyei körül, a Krisztust ócsárló tömeg rémalakjai között, a véres forradalmak felszabadított állatiasságában, a túlzó kollektizmus majdnem minden rendszerében. A gonosz, ostoba, aljas ember röhög: röhög azt, aki okosabb és finomabb nála; kiröhög azt, amit nem ért meg, mert végtelenül messze áll tőle; elröhög magát akkor, mikor az Ember megindul és inkább sír; a vér, a nemiség, a pénz, a föld egyedüli javai és röhög belőle a Sátán, az Állat, az emberi kultúra legszörnyűbb végzete.

J. Huizinga leideni bölcselő „Homo ludens” (A játszó ember) című kitűnő könyvében a következőket írja: „A kultúra általános elkomorodása úgy látszik jellemző és alig tagadható vonása a tizenkilencedik századnak. Ebben a kultúrában kevesebb szerep jut a játéknak, mint előző korokban”. Más helyen pedig: „A munkának, nevetésnek és demokráciának eszméi alig hagytak helyet a játékos örök elvének”. Igen, a törtető, gázoló munka, a „minden a munka” teljesen hamis és életontó, riasztó evangéliuma tarolta le a lelki élet virágos mezeit, a magánéletet, a romantikát, sőt — megszüntette a magántulajdon nagybecsülését és alszociális fejlődés árnyképeit lopva a munkáslakásokba, elégedetlen és nagyvárúgó kispolgárokat forradalmi dilettánsokká rontott, szította az ellentéteket, melyek nem voltak kiegyenlíthetetlenek és amelyek a legszélsőségesebb kollektivistá rendszer, a bolsevizmus sem volt képes kiküszöbölni, hiszen arisztokráciát rögtönzött, pártarisztokráciát, amely gőgösebb és kíméletlenebb a születési arisztokráciánál.

Huizinga a játékos elem sorvadását siratja, ami voltaképpen egy a nevető ember hiányával. Adjatok nevető embereket a világnak, tanítástok lelkeket az élet helvise szemléletére és magasabbrendű élvezetere, ne kívánjatok terméketlen és lélekölő robotot, adjátok vissza az emberek magánéletét és ne csodítsátok össze őket párthelviségekben, hiú reményeket és képtelen követéseket ébresztve zavart szívekben, akkor mélylélektani alapon váltottatok meg a világot! Nagyon kell ide a nevető ember. Jó lenne, ha mindennap járna körül a városokban és falvakban ilyen Hermina-utai valaki, aki példát ad és megtanít másokat is a nevetésre. Több sokkal több haszon származna ebből, mint dilettáns politizálásból és komor elvek kedélytelen szolgálatából, mint a mai a gyűlölködő, ellenségeskedő, udvariatlan és kétségbeesett önző közhangulathoz, aki tiszta örömből fakadt nevetéssel halad élete útján, arra az életre visszanévet...

Az egészségügyi alkalmazottak ügye

Tisztelt Szerkesztőség!

Itt van a nemzet munkásságának egy elég nagy hányadát kitevő munkásréteg, amelyről nem esik szó, amelynek problémái nem kerülnek a nyilvánosság elé. Az egészségügyi alkalmazottak alkotják a magyarországi munkásság e háttérbe szorult részét. Az egészségügyi munkások, akik önfelelő, felelősségteljes, fáradságos munkájukkal állnak őrt a nemzeti közegészségügy szolgálatában, akik a nemzeti szaporodást, a csecsemőgondozást szolgálják, akik a mai válságos háborús időkben ott állnak sebesült, beteg katonáink mellett, akik éjjel nappal téve dolgoznak — mindig másért, beteg, segítségre szorult embertársaiért.

És ugyanakkor, amikor ilyen fontos, nemzeti közérdeket szolgáló, nehéz, felelősségteljes, fáradságos munkát vállaltak, ugyanakkor saját egyéni helyzetük a lehető legrosszabb.

Napi munkaidejük egyáltalában nincs szabályozva ma, amikor már úgyszólván minden szakmában rendeltileg kötelező a 48 órás munkahét. Munkabérek nincsenek államilag szabályozva annyira sem, hogy az utóbbi hónapokban elrendelt 8%-os, majd 7%-os és legutóbb 15%-os béremelést előíró rendeletekben nincsenek felsorolva az egészségügyi alkalmazottak. A legtöbb kórházban nincs 24

órás szabadnapjuk az egészségügyi munkásoknak, megerőltető munkájukat csak heti egy félnap alatt pihenhetik ki. A magánkórházi nővér-analyk nem kapnak gyermeknevelési pótlékokat. Felsorolhatnánk a sérelmek további hosszú sorát. Itt azonban csak rövid beszámolóit akarunk adni arról, hogyan él ez az igen rossz helyzetben levő munkásréteg. Ilyen rossz munkaviszonyok között már hajnalban ott vannak az egészségügyi alkalmazottak munkahelyükön és végzik nehéz napi munkájukat késő estig. Egyéni életükre majdnem egyáltalában nem jut idejük, nem fejlődhetnek kulturális, szakmailag, alig élhetnek családi életet.

Ha mindemellett meggondoljuk, hogy a nemzeti munkásságnak mekkora hányadát teszi ki az egészségügyi munkások száma, akkor a problémák megoldása még égetőbbé válik. Országos viszonylatban 10—15.000 emberről van minimálisan szó, akik amellet, hogy ilyen aránylag nagy számban vannak, még igen fontos, nemzeti közérdeket szolgáló munkatevékenységet végeznek.

Nem sok, amit az egészségügyi alkalmazottak kérnek: emberséges megilletést, emberi életet, a felelősségteljes, fáradságos munka elfogadható ellenszolgáltatását. Soraim közlését köszönve,

egy egészségügyi alkalmazott

A foltos hagymáz

A Münchener Medizinische Wochenschrift január 30-i száma szerint a német birodalom orvosvezére figyelmezteti a lakosságot a keletről az anyaországba hurcolt kiütéses tifusz veszélyére. Ambár a fertőzés tüzfészkeit nyomban ártalmatlanná tették, mégis nagy elővigyázat van szükség. Fontos, hogy a lakosság engedelmessédjék a hatóságok tetvelletlen rendeltetéseinek.

Mit kell tudnunk erről a háborúkat árnyként kísérő veszedelmes betegségről, amely hazánkban sem ismeretlen? Terjesztője a ruházati, kivételesen a fejtetű is. Ha sikerül a férgek tökéletes kiirtása, akkor sikerül a járványt megfékezni. A tejvek belében tanýzik a „Rickettsia Prowazeki” nevű, baktériumszerű kórokozó. A biztosan fertőzötlenített beteg nem fertőz, úgyhogy ilyenek más betegekkel együtt, egy teremben ápolhatók.

A betegség hirtelen kezdődik hidegrázással, magas lázzal, fejs és végtagfájdalmakkal. A rendszeren negyven fok körül mozgó hőmérséklet körülbelül két hétig változatlan marad. Egy héten belül a kiütés után testszerte kiütések mutatkoznak; az arc többnyire megkímélt. A szövödmények lehetnek: tüdőgyulladás, trombozís, a lábakon és orrhegyen elhalálások, stb. A betegek gyakran megöszülnek vagy kihull a hajuk. Arcifejezésük is jellegzetes: „há-zinyulyszerű” szemek, vörös, duzzadt arcokörnyékek, Minél finomabb idegzetű a beteg, annál súlyosabb a lefolyás. Ezért művelt, városi emberek súlyosabban beteg-szenek meg, mint vad népek és gyermekek. Az ideges tünetek még a lázas és kritikus szak lezajlása után hetek, hónapok múlva is megmaradnak. A betegség halálózási arányszáma 3—30 százalék között mozog.

A betegség megelőzésében legfontosabb szerepet a tetvelletlenítés játszik. Jó tudni azt is, hogy a rovar csak a beteg vérenek szivása után öt nap múlva fertőző, valamint hogy emberver hiány ugyancsak öt nap múlva elpusztul. Tehát zárt helyiségben tartott ruhából néhány héten belül fertőtlenítő eljárás nélkül is kivész a körterjesztő. Mindazonáltal érthető, ha járvány idején minél előbb kiirtjuk a rovarokat és a ruházatot áramló vízzelzet: az emberi testeket pedig bevált fertőtlenítő szerekkel tisztítjuk meg.

A röntgensugár hályogot is okozhat?

Wolfflin a házeli orvosgyógyászat tudományos ülésén értekezett a röntgensugárnak egy eddig kevésbé méltatott veszedelméről, a hályogról. Szemlencsének a legérzékenyebb a röntgensugarak iránt. A röntgenhályogra jellemző, hogy a lencse leg-hátsóbb rétegeiben kezdődik és hosszú a lappangási ideje. Curie asszony is kétoldali rádiumhályogban szenvedett. Azonban sok röntgenest találunk hályog nélkül, tehát az előadó egyéb kórokozó tényezőkre is gondol.

Sárgarépa-idioszinkrázia csecsemőnél

A göttingai orvosgyógyászatban számolt be Beutner egy háromhónapos csecsemőről, akinél néhány csepp sárgarépaedev hányást és súlyos rosszullétet idézett elő. Ha a sárgarépa nedvét borbéba dörzsölték, hályog és duzzanat keletkezett az alkalmazás helyén. Az állapotot sikerült megszűntetni a Stoltz-féle eljárással, ami abból áll, hogy alkoholtartalmú mentesített vörösbort kevertek a táplálékhoz. A vörösbort ugyanis ártalmatlanná teszi a tápláléknak csalánkiütést, rosszullétet előidéző részeit.

Bárdos Árpád

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy a legjobb férfi, a legadabb testvér, a Lelpzger Vilmos Szász és Cukor-gyára Rt. tisztviselője életének 41. boldog házasságának tizenegyedik esztendejében hosszú szenvedés után visszaváradta lelkét a Mindenhatóknak. Gyászolja felesége: Bárdos Árpádné szül. Weiss Rozsa, testvére: Maros Imréné szül. Bárdos Erzsébet; sógorai: sógorai, anyósai, továbbá kilencedi rokonsága és barátai. Drága halottunkat február 22-én, vasárnap délután 10/2 órákor kísérik utolsó útjára a rákoskeresztúri temető halottasházából.

Mély szomorúsággal tudatjuk, hogy elvettük.

Barát Jenő

tart. százados, több harctéri kitüntetés tulajdonosa,

február 19-én, életének 60. évében elhunyt. Temetése február 22-én, vasárnap délután 1 órákor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Gyászolják: Béla, Ödön, Gizella, Imre és László testvérei, sógorai, sógora és az egész rokonság.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy szeretőt Edesapánk

Klein Aladár

üzemeltetési főfelügyelő

életének 80. évében Budapesten elhunyt.

Február 22-én, vasárnap délután 1 órákor Ekerben helyezték örök nyugalomra.

Margit, Erzsé, Miklós gyermekei

Szomorú szívvel, mélyse-

gesen lesújtva tudatjuk, hogy

Bálint Mór

építési vállalkozó,

a Szobi Kőbánya Rt. v.

ügyvezető-igazgatója,

február 19-én, töretlen lélekkel elvitt, hosszú betegség után, 74 éves korában örök nyugalomra tért.

Gyászolják leánya, fia, nővére, veje, menyje, két kis unokája és rokonsága.

Vasárnap, 22-én 12 órákor kísérik utolsó útjára a rákoskeresztúri temetőben.

Roessemann és Kühnemann —

Epp és Fekete — Harmatta

Egyesült Gépgyárak és Csőmű

Rt. igazgatósága, tisztviselői és

munkásai fájdalommal je-

lentik, hogy kiváló szakmérnöke,

Fazekas Sándor úr

február 20-án hirtelen elhunyt.

A megboldogult távozásával

vállalatunk igen értékes munka-

erőt, a tisztviselői kar pedig

nemes tulajdonságokkal meg-

áldott legjobb kollégáját veszítette.

Emlékét kegyelettel fogjuk

örizni.

Temetésének pontos idejét a

vasárnapi lapokban közöljük.

A SEVERLAY cég alkalmazottai mélységesen megrendült szívvel jelentik, hogy hön szeretőt főnökük,

Zádorkeői SEVERLAY ZOLTÁN ÚR

kereskedelmi tanácsos,

tart. főhadnagy, a III. oszt. katonai érdemkereszt kardokkal, Károly csapatharctest, sebesülési (rem. a háborús, valamint az erdélyi és délvideki emlékerék tulajdonosa, a Magyar Athletikai Club Régi Gárdájának tagja, stb.

február 18-án rövid szenvedés után elhunyt. Földi maradványait a római kat. egyház szertartása szerint február 21-én délután 4 órákor helyezik örök nyugalomra a farkasréti temetőben.

Nemesak jószágos főnöke, hanem szerető atyja is volt mindnyájunknak.

Ö mindenkin segített, csak mi nem tudtunk segíteni rajta. Felejtéhetetlen emléket kegyelettel őrizzük. Áldás poraira.